წელ. პირველი | კვირას, 2 აპრილს 1906 წ. | № 2

სოციალური სიმართლე და ძმოჲა შეეწევობა.

ერთი უფლებათაგანი ადამიანისა (ინდივიდ-
ისა) არის საკუთრების უფლება. საკუთრება არის
წინარეს ყოვლისა საქმე საზოგადო საჭიროება
ქუქნებს უფლებას.

საკუთრება არის უფლება რომლითაც კაცს
ადამიანს ეძლევა შეძლება რომ მოიხმაროს და
ანაგოს თვისი კუთვნილება, ისე როგორადაც
ული სურვილი აქვს, ოღონდ კი ის საკუთრე-
ას არ იხმაროს იმ რამეში რომელნიც დაგმობი-
ლა, როგორც მოქალაქებრივი ეგრეთვე ზნეობ-
რივი სჯულ-კანონისაგან.

საკუთრების უფლება არის სჯულიერი და კა-
ნონიერი რადგან მოუცილებელი საჭიროებაა.

-უწესობა და სისაწყლე რომელიც ჰგიებს კა-
ცობრივ საზოგადოებაში არ არიან თვით საკუთ-
რების სენი; მდგომარეობათა უსწორ-მასწორობა წა-
რმოსდგების ბუნებისაგან, მისთვისაა რომ ერთი ადა-
მიანი სხვაზედ არის ნაკლებ ძლიერი, ნაკლებ გა-
მოცდილი, ნაკლებ ნიჭიერი ან ნაკლებ ბედნიერი
აი ეს სწორედ ასე უნდა იყოს რომ თუმც მრავა-
ლი სისტემა აზროვნებანი მასზედ დაწესებანი ჰგიე-
ბენ საკუთრების ვითომდა მოსასპობლად ხალხის
უსწორ მასწორ მდგომარეობის და სიგლახაკობის
მოსასპობლად, მაგრამ მუდამ აღმოჩნდებიან გლახაკ-
ნი ჩვენ შორის.

ძალიან კარგი იქნება რომ ვიშრომოთ და
შევამციროთ მათი რიცხვი, შევუსუბუქოთ სისაწყლე.

საკუთრებას აქვს ვალდებანი რომელნიც ეთა-
ნხმებიან მის უფლებათა. პირველი მისი ვალდება
რომელიც მის უფლებას შეადგინს შეეხება მხო-
ლოდ კანონიერ შეძინებულ ქონებას და არა მი-
სთვის ვითომ, კანონიერი და მიშვებული იყოს,

საპატრიარქოს ბიბლიოთეკა

რომ ქურდმა ნაქურდალი ქურდს მოჰპაროს; მაგრამ უთუოდ ბოროტ შემძინებელმა უნდა გადასწყვიტოს რომ მალე დაუბრუნოს პატრონს, თვისი ბოროტად შეძენილი ქონება.

კვალად, მეორე (თუმცკი უმთავრესი) ვალდებულება არის მოწყალების საქმე კანონი ამას აწესრიგებს. მდიდარს არ შეუძლია თავის ნებისათ როგორც უნდა განაგოს თვისი სიმდიდრე. იმ თვისი სიმდიდრის გადანაჭარბი უნდა იყოს ღთისადმი გადადებული რომ ის გადანაჭარბი მოხმარდეს გლახაკთა.

მესამე, საკუთრება უქმდება უკიდურეს საჭიროების წინაშე, ჩვენი მგზავსი გაჭირვებული ადამიანის მოთხოვნილების დასაკმაყოფილებლად. ალსასრულად არიან სოციალური (საზოგადოებრივი) საკუთრებისა ვალდებანი მათ უმთავრესთაგანი არის ის რომ მუშათა გარდაუხადოს თავის დროზედ მათი სამართლიერი ხვედრი სამუშაო ფასი

რომ კიდევაც ვეთანხმებით რომელიმე, პირთა მისწრაფებას განწესდეს პროგრესიული პრინციპის მიხედვით გადასახადი, შემოსავალზედ, თუ ეს შემოსავალი იქმნება შერაცხილი უსაჭიროესი შემოსავლებიდ გან, კეთილ დღეობისა სიმდიდრისა და მდიდრუი ცხოვრებთ გატარებისა.

სოციალებრივი საკუთრებისა ვალდებათიგანი ერთი უმთავრესთაგანი არის ორგსნიზაცია განწესრიგება შემწეობის ნაირობისა თუ როგორ უნდა შეეშველოს კაცი გაჭირებულ საწყალ ღატაკ ადამიანს. რავდენიც რომ არ გვინდოდეს, ჩვენდა უნებლიედ ამ შემწეობის განწეს წყობილებაში მოიძევა ქრისტიანული შეგულიანება, ქრისტიანული სათნოება. ეკკლესია იყო რომელმაც უწოდა სნეულთა „მაშვრალნი ნასხამნი იესო ქრისტესი" რომელმაც აღაგო მათვის საავათმყოფონი სახლღვთისანი- ლაზარეტნი მოსახსენებლად ლაზარე გლახაკისა კეთროვანებით სავსე მჯდომარე მდიდრის კარისა. ეკკლესიაა, რომელიც ყოველწლივ დიდ ხუთშაბათს ფეხრთა დაბანვის ცერემონიის აღსრულებაში მუხლ მოყრილნი ეპისკოპოზნი, კათოლიკე მეფენი იმპერატორნი, მღვდელთ-მთავარნი პაპი გლახაკთა ფეხრთა წინაშე. ჰბანავენ მათ ფეხრთა. მეჩვიდმეტე საუკუნოებაში ბოსსუეტი ჰქადავობდა მასზედ თუ რა უმწერვალესი ღირსება და პატივის ცემა აქვს გლახაკს ეკკლესიაში.

ეკლესიამ დააფუძნა **სიყვარულის დათა** და **პატარა დათა გლახაკთა წესი** ევროპაში **პატარა დანი გლახაკთა** ინახავენ ეხლა 60000 მოხუც
ბულს კაცს, თუ ქალს. მათ, მათი დაარსების აქ
რომელიც მოხდა 1862 დღეს აქამომდე შემწე
აღმოუჩინეს 277.756 მოხუცებულს ეკკლეს
ცააარსა პირველი სახლიკეთრო ვანთა; თავშესაფა
პირველი ბინა; კეთილი შემწეობისათვის ეკკლეს
რნი პირნი, ბერ მონაზონნი და სასულიერნო
რნი იყვნენ რომელნიც აღსრულებდნენ საზო
დოების შემწეობის ვალდებულებას. ღვთის მეტ
ლება თეოლოგია ავალებს თვითეულს მღვდე
რომ თვისი შემოსავალიდგან გადანაჭარბი მოახ
როს კეთილ საქმებს და მოწყალების მოქმედებ
ყველა გვარი შემწეობა კეთილ არიან, უმეტეს
მოსაწონი არის ის, საქმენი რომელნიც გლახ
შეაგნებინებს კეთილსა და გამოიყვანს მას თვისი ს
საწყლისაგან. კაცმა შემწეობის აღმოჩინოს ენა შრ
მაში. მისი შვილების სწავლა აღზდაში, მისი ზნეობ
მაღლა დაყენებაში და ყრმა-ახალგაზდათა ბორო
ბისაგან მოშორებაში.

უწმინდესისა მამისა ჩვენისა მამათ პიო პაპის

განცხადება საფრანგეთის სამღვდელოებისადმი. მ-
ახლანდელი მდგომარეობის შესახებ.

საჭიროა ეკლესია დაშორდეს მთავრობისა

ეს დებულება შეცდუდ ვს მთავრობ ს მოქ
დებას რომელიც ვალდებულად ხდის თავის თა
მხოლოდ ხალხის და ქვეყნიურ ბედნიერებისათ
იზრუნოს; რადგან მხოლოდ პოლიტიკური ერთ
ნობის განხორციელებას უნდა ცდილობდეს. გა
იგი უარს ამბობს კაცის უკანასკნელ აღსასრუ
ზედ, რომელიც არის საუკუნო ბედნიერება და
ტარება; კაცისათვის მინიჭებული, მისთვის მ
ლე ხნის ცხოვრების გათავების შემდეგ. მაგ
გარდავავლოთ თვალი და ჩაუფიქრდეთ აწმყო არ
ბულ წესებს რომელნიც წარმოიშობებიან დრო
ში და ექვემდებარეობიან ემორჩილებიან და ემსა
რებიან შესაძინებლად იმ სიკეთისა რომელიც ა
დიადი უმწვერვალესი და განსაკუთრებითი,
სამოქალაქო მთავრობამ არ უნდა უწინაალმდე
არამედ იმ ზეშთა ბედნიერების შეძენისათვის
და შემწეობა აღმოგვიჩინოს და გაგვიადვილ
ჩვენი ცდა.- ეს დებულება კვალად არის ამ
დამრევი იმ წესიერებისა რომელიც განუზომ
სიბრძნით არის ქვეყანაზედ განწესებული ღვთ
გან. წესიერება რომელიც იწვევს რომ ჰგიძ

კეთილ განწყობილება და შეთანხმება ორ საზოგადოებათა შორის. ამ ორ საზოგადოებას რელიგიოზნური-სულიერი საზოგადოებას (მთავრობას) და მოქალაქებრივი საზოგადოებას, აქვსთ ორთავესაც ერთი და იგივე ქვემდებარე საგანი, რომელიც არის კაცი. მაგრამ თვითოული ამ საზოგადოებთაგანი განაგრძობს თვის მოქმედებას და ავტორიტეტს კაცთა შორის, თავის საკუთარს სფერაში წრეში. მოვა იმნაირი შემთხვევა, დამქირნედებიან და მოქალაქოებრივი მთავრობანი შეერთდნენ, და იმ შეერთებული ძალით იმოქმედონ კაცის ბედნიერებისათვის.

ვინიცობაა, მთავრობის და ეკლესიის შუა ურთი-ერთობის კავშირი თუ დაირღვა, მაშინ ამ უმნიშვნელო შემთხვევისაგან ადვილად დაიბადება მრავალ ნაირი ღვარძლი განხეთქილებისა და უთანხმობისა, რომელნიც ძალიან გამწვავდება ორივე მხრით დროთა ვითარების განმამავლობაში. ვინაიდგან წარმოდგენა და ცნობა ჭეშმარიტებისა შერყეულ იქმნება ერში და მაშინ სულნი დიდს ეჭვნეულობით იქმნებიან მოცულნი და დატანჯულნი.

აღსასრულად, ეს დებულება დიდ ვნებას და ზიანს ამიზეზებს თვით მოქალაქობრივ საზოგადოებას! ვინაიდგან მთავრობას არ შეუძლია განევრცოს ვამდიდრდეს და დიდ ხნივ იმყოფოს, როდესაც მის საზოგადოებაში არ არის განსაკუთრებული ადგილი დათმობილი სარწმუნოებისათვის, რომელიც არის უმწირვალესი და უზესთაესი კანონი, რაც შეეხება ადამიანურ საკუთარ უფლებას და მის ვალდებულებას.

ამისათვის იყო, რომ რომის მღვდელთ მთავარნი არ დაჰსცხრნენ, მიხედვით დროთა გარემოებისა, რომ უკუ ეგდოთ და დაესაჯათ მოძღვრება რომელიც აშორებს ეკკლესიას მთავრობისაგან.

ჩვენმა სახელ განთქმულმა მოსაყდრემ **ლეონ** XIII-მა განსაკუთრებითად მრავალჯერ და დიდებულად გამოაშკარავა კათოლიკებრივი მოძღვრება თუ რანაირად უნდა ყოფილიყო, ურთიერთობა (დამოკიდებულება) ამ ორი საზოგადოებისა ერთი მეორესთან. საჭიროა: ბძანებს პაპი ლეონ XIII, რომ ამ ორ საზოგადოებათა შორის ბრძნული ერთობა და შეთანხმება ჰგიებდეს. ეს შეერთება შეკავშირობა, რომელიც შეგვიძლია დიდის სინამდვილით, მივამსგავსოთ იმ შეერთებას, რომელიც ჰგიებს კაცში სულისა და ხორცის შორის. (**duaedam intercedat necesse est ordinata colligatio (inter illas), duae puidem coniunctioni non immerito comparatur, per quam anima et corpus in homine copulantur.**. კვალად დაუმატებს: „კაცობრივ საზოდოებათა არ შეუძლიანთ უდანაშაულოდ ისე მოიქცნენ ვითომ ღმერთი მათთვის არა ჰგებდეს; ან თუ მათთვის სარწმუნოება იყოს **უცხო საგანი**, და **მათთვის არა რაიმეში გამოსადეგი...** რაც შეეხება ეკკლესიას, რომელიც უვის თვით ღმერთი მის დამაარსებლად, მისი გამორიცხვა აქტიური ცხოვრებიდან ნაციისაგან (ეროვნებისაგან) მის სჯულ კანონებისაგან, ყმრათა აღზრდა განათლების საქმეებისაგან, ოჯახობრივი საზოგადოებისაგან, მაშინ ამათი კაცობრივი საზოგადოება. ჩაიდენდა დიდს და მავნე შეცდომილებას. [1]).

თუ რომელიმე ქრისტიანული მთავრობა თვისი დაშორებით ეკკლესიისაგან, ფრიად მავნე და ყველასაგან დასაგმობელ საქმეს ჩაიდენდა, მაშინ, იგიდნათ უფრო სატირალია საფრანგეთი, ყველა ერებზედ ნაკლებად, და სულაც არ უნდა შესდგომოდათ ამ თავის თავის დამღუპავს გზას.

საფრანგეთი, ვიმეორებთ, რომელიც მრავალი საუკუნოების განმავლობაში იყო, სამოციქულო საყდრისათვის. მიზეზი დიდი და განსაკუთრებული მიჩნეულობისა და სიყვარულისა; საფრანგეთი, რომლის სიმდიდრე და დიდება ჰგიებდა მუდმისად შეერთებული და დაკავშირებული ქრისტიანულ ზნე ჩვეულების ვარჯიშობით და სარწმუნოების ღრმა პატივის ცემაში! იგივე მღვდელთ მთავარლეონის XIII სიმართლე ჰქონდა რომ ეთქვა: „საფრანგეთს არ შეუძლია დაივიწყოს ღვთის წინაგამგებლობის ხვედრით იქმნა შეერთებული წმიდა საყდართან; კავშირითა სიმაგრისათა და ფრიად ძველისათა, არასოდეს არ მოისურვებს საფრანგეთი მათ შემუსვრას განქარვას. ვინაიდგან ამ შეერთებული კავშირისაგან წარმოიშობნენ საფრანგეთისთვის თვისი ჭეშმარიტი კეთილ დღეობა და უმწიკლო დიდება...

შეარყევთ თუ არა ამ მამა-პაპურ კავშირს, მაშინათვე ჩამოაშორებთ თვით მთელ ერს იმ ზნეობრივ ძალას და მის მაღალ ზედ გავლენას ქვეყანათა ზედა. [2]).

კავშირნი რომელნიც ამტკიცებდნენ ამ შეერთებას მუდმისად შეურყეველნი, შეუგინებელნი უნდა ყოფილიყვნენ, როგორც მოითხოვდა ფიცით პირ-ბათა აღსრულება ტრაქტათა შორის მოლსენე-

---

1) **Lettr Enc Immortale Dei 1 Nov. 1885.**
2) **Allocution aux pelerins français. 13 avril 1888**

ბულნი. შეთანხმება, (კონკორდატი) რომელიც მოხდა მღვდელთ მთავრის და სათრანგეთის მთავრობის შორის; მგზავსათ ყველა სხვა თრაკტატებისა რომელითაც მთავრობანი შეთანხმდებიან ხოლმე თავიანთ შორის, იყო ორივე მხრივ ორმაგი, ესე იგი, ორივე კერძოთი ერთი მეორეს ავალებდნენ.

(გასაგრძობი)

უწმიდესის მეუფისა ჩვენისა მეცხრე პიო პაპის გამოცხადება.

მიწყალებითა ღთისათა მამა მთავრის წიგნი აღმოსავლეთელებისადმი 1848.

(დასასრული)

გვარა ძალუძს წასვლა და აღსრულება საეკლესიო მსახურებისა და თუმცა ამ ადგილთაგანუკანასკნელი დროებს მსახურებისათვის არ არიან აღხვნილ ჩვენ შორის არამედ არიან კვალადცა: (1. პატრი კონდაკთა ბენედიკტესისა 14 რიცხ. 47: არიან კვალად სხვა განსაზღვრებულობანი იმავე მამა მთავრისა ამ რამეთათვის იმავე პატრის წიგნსა კონდაკთა რიცხვ 87: და 3რიც. 44.) სკოლანი რომელნიც ვიდრე აქამომდე აღყვავებულნი ბრწყინვიან, რომლითაც მტკიცედ ხედავთ პატიოსანნო ძმანო! და საყვარელნო შვილნო! ვითარმედ ვითარი კაცთ მოყვარებით მოწადინეობთ თვითოეულს; მაშ აბა

მაქვს სამოციქულო ტახტსა თქვენთვის, და თქვენი, საჭიროებისათვის; ესეც ცხად არს თქვენ პატიოსანო ძმანო! და საყვარელნო შვილნო! ვითარმედ თქვენ სულიერი საჭიროების წადიერებისათვის შეგვეწევის ჩვენ. და შემწე იქმნების კრება მრავალთ კარდინალთა ჰრომის წმიდა ეკლესიისა, რომელი იწოდების ,,კრება სარწმუნოების განფენისათვის კვალადცა სხვა კაცნიც მრავალნი თუ ჰრომაელნი, და თუ მოსრულნი მკვიდრნი დიდს ქალაქსა ამას იზრუნებენ და მოიწადინებენ კეთილის ქმნასა და შეწევნასა თქვენსა.

ამისთვის ზოგნი ლათინთაგანნი, და თქვენთაგანი ღმრთის ვლეთის ეპისკოპოსთა, კაცთა მოშიშთა და ღვთის მსახურთა აწვე ზრახვა ჰყვეს დასამტკიცებლად კეთილ მსახური რამე ამხანაგობა, რომლის საქმე და მსახურება ესე რამე არის ქვეშე საფარველისა ზემოდ ხსენებული კრებისა ჩვენისა, მარად დღე წმიდად შეწირული ლოცვით შეკრებით რამე შეწირულებისა, და სხვა შეწევნით შემწე იქმნეთ გაბრწყინებისათვის კათოლიკე სარწმუნოებისა, და მის აღსასრულებლად თქვენ შორის, და რა ვიწყეთ ჩვენ ეს კეთილ მსახური ზრახვა მათი ფიქრისა. ქებულად იგი დავამტკიცეთ და შევეგულიანეთ იგინი მწრაფედ ხელის მიყოფად.

მოვაქცევთ აქა სიტყვათა ჩვენთა, მხოლოდ თქვენ მომართ პატივდებულნო ძმანო! კათოლიკე წინამძღვარნო ვიტყვი აღმოსავლეთის ეკლესიათა, და ქებულ მრწმობლ თქვენ, და თქვენი სამღ-

ლესიერეთა კეთილი შორის ძიება გაქუნდეს
ღვთიური მსახურების აღსრულებისათვის ეკლესიის
ამავე წიგნითვე უფრო შევაგულიანებთ და გაგა
მაცნებთ თქვენ, რომ გამხნევდეთ სათნოებასა შინ
და აწ გვედრებით თქვენ უფალი ღვთისა მი
ჩვენ მაცხოვნებელნი ზეციერ შემწეობასა მისსა ღირ
თა გამომეტყველებითა დაუცხრომლად საყვარელთა ცხო
ართა. იფხიზლეთ და ნუ დასცხრებით გასანათლ
ბლად მათი სიტყვითა და მაგალითითა, რათა ვიდ
დნენ იგინი ღვთისა სათნოებასა ყოველსა, და ყ
ველს საქმეთა შორის კეთილის გასანაყოფიერებლ
და ამცნეთ მთავართა მღვდელთა, და რომელნ
თქვენი ხელმწიფების ქვეშე არიან, ისწრაფონ ი
ვე ფხიზელი გონებით. მეტადრე, რომელთ
ზრუნვაობა სულთა დავედრებული აქვნდესთ,
იყვარონ მშვენიერება სახლისა ღვთისა, განაახლ
სიყვარული კეთილ მსახურებისა ერისა მის მსახ
რებითა წმინდა საიდუმლოებისა. ნუ უზრუნველ ჰყ
ფთ სხვა საქმით მათ მსახურებასა, არამედ მხ
ლოდ ერთი რამით სწრაფად იზრუნოთ გასაწ
თნავად ყრმათა, პირველ დასაწყის საქრისტიანო მ
ძღვარებათა, და ყოველნი მორწმუნე ერნი საძო
რსა ღვთიური სიტყვებისასა, ძოვნად მათი შეძლ
ბისაებრ, ადვილი შეწყნარებული საქმითა, სიტყ
ბითა. ხოლო მათდა და თქვენდა ჯერ არს მრა
ლი წადიერებით და ზრუნვაობით ყურის გდე
რომ ყოველმან მორწმუნემან ისწრაფოს დამარ
სულის ერთობის კავშირითა, მშვიდობის მადრიე
ნი იყვნენით ღთაური ნათლისა და მამის მოწყალ
ბისათვის, რომ იგოდენ საცთურთაგან შორის
დღეთა მისითა მტკიცედ დარჩნენ კათოლიკე ერ
ობასა, ერთის ეკლესიისა ქრისტესი, და ანუ კ
ლად მუნვე მოსრულნი შემოვიდნენ სადაც
ერისაგანთა რომლით ქრისტე მხოლოდ შობი
ძე ღვთის ამოწმებეთა თვისთათვის ევედრებოდა მამა
თვისსა, ამ მაგალითით თა „მამაო წმიდაო! და
იგინი სახელითა შენითა, რომლითა, მომეც მე
თა იყვნენ ერთ, ვითარცა ჩვენ ერთ ვართ, და
დგომად დაუმატებს და იტყვის, ხოლო არა მა
ვის მხოლოდ გევედრები, არამედცა ყოველ მორწ
ნეთათვის სიტყვითა მათითა ჩემში, რამეთუ ყოვ
ერთ იყვნენ, ვითარცა შენ, მამაო ჩემშორის მე
შორის, რათა-იგინიც ჩვენთანა იყვნენ. რათა სო
ლმან ჰსცნოს, რამეთუ შენ მომავლინე მე; და მე ვი
რცა ჩვენ ერთ ვართ, მამაო შენ ჩემ შორის,
ნე შენ შორის, რათა ვიყვნეთ სრულ ერთ: და ჰ
სოფელმან, რომ შენ მომავლინე მე, და შეიყვ
იგინი, ვითარცა შენ მე შემიყვარე:„ მან თვით
ველ მყოფელმან ქრისტემ ამ ერთის მხოლო

ლიდება, რომელიც მომეც მე, მათ ერთა იყვნენ ერთი
ეკლესიისა თვისსა საფუძველი, რომელიც ბჭენი
ჯოჯოხეთისანი ვერ ერეოდიან მას დაჰსდვა პეტრე
მოციქულსა ზედა, რომელსაც მიჰსცა კლა-
ვენი სუფევისსა (2) და მისთვის ევედრა, რათა არ
მოაკლდნენ სარწმუნოებასა მას ბრძანებაცვე მიჰსცა
მას დასამტკიცებლად თავისი ძმებისა: (3) და ხელ-
მეორედ ჩააბარა მას საძოებლად კრავნი და ცხოვარნი
თვისნი (4) ვინაჲთვე მრთელი ეკლესია თვსი რომელი
გვარით მაგალითისა იყო ჰეშმარიტი კრავთა და ცხო-
ვართა ქრისტესი; და ესე ყოველი უმზერს მამათ,
მთავართა ჰრომისა, შემდგომად პეტრესი, რამეთუ
შემდგომად სიკვდილისა მისისავე პეტრე საფუძვ-
ელი ეკლესიისა, რომელი ვიდრე აღსრულებადმდე
სოფლისა აქვს გაძლება,—ნუ შეიძვრიან რომელს
ზედა აღაშენა იგი ქრისტემან: ამისთვის ეპისკოპო-
სნი ლოგდონქლთა წმიდა იერანო მოწაფე წმიდის
პოლიკარპოსი, მოწაფე იოანე მოციქულისა, რომელ-
საც აღმოსავლეთელები და დასავლეთელები პირველს
საუკუნოებაში ქრისტიანები დიდს პატივსა სცემენ და
დიდ კაცთა დაარიგებენ, ოდეს ჰსურდა მოძღვარება
იგი დავედრებული მოციქულებისაგან, წინააღმდეგად
მწვალებელთა თავის დროზე გამოჩენილ ნამეტურად
შერაცხილ იქმნა წინამძღვრობა ყოველი ეკლესიე-
ბისა, დამტკიცებულთა ქრისტეს მოციქულებისაგან
თითო თითოდ აღრიცხვა, არამედ დაამტკიცა ვითარ-
მედ საკმაოდ შერაცხვის პატივის ცემა კი მხოლოდ
მოძღვარება რომის ეკლესიისა წინ მოღება, რად-
გან იტყოდა (.1.) მასთან თავისი უმთავრესი მთავ-
რობისათვის ყოველ ეკლესიათა, ესე იგი არს სა-
ზოგადო მორწმუნეთა, რომელიც ყოველს ქვეყანა-
სა ზედა განფენილი არიან საჭიროება მას ზედ არის
შეერთებად, ჰრომის ეკლესიასთან, რადგან ყოვე-
ლი დავედრებანი მოციქულთაგანნი დაცულ იქნენ
ყოველთა მორწმუნეთაგან გარნა, რომელნიც ჯერ-ედ
გარეთ არიან იესო ქრისტესი, შეცდომილნი დაეტა-
ნებიან. რომლისაგან მამათა მათთა უბედურებითა
განიყარნენ და გაიყიდნენ: აწ შეუძლებელ არს ჩვენდა
ლაპარაკობა და სიყვარულიანი სიტყვებისა და მშვიდ
ობისა, თქვენდა და მიჰყვება იმად აღმოსავლეთის
მორწმუნეთა ქრისტესი, რომელნიც წილდებულების
გან ამ წმიდა საყდრისა პეტრესი განშორებულ არიან
რამეთუ სიყვარული ქრისტესი გვაგულიანებს ჩვენ,
ცხონებისა და მაგალითისა მებრ მისისა საძიებლად შეც-
თომილთ ცხოვართა, დაუთვრგვნელ და მჭიდრო გზასა
ზედა დაყენება. და ვჰისწრაფვით შეწევნისა სიწევნე-
ბელად უძლურებასა მათსა შეწევნა, შესაკრებელად სიც-
ხერესა საუფლო მწყემსისა.—აწ მისმინეთ სიტყვანი ჩვ-
ენნი თქვენ ყოველნო, რომელთაც აღმოსავლეთში სა-
ზღვართა შორის სოფლისა სრულს ქრისტესს იქადით,
მაგრამ არა გაქვთ წილდებულობა რომის წმიდა ეკ-
ლესიისთან, და მხოლოდ თქვენ, რომელნიც
იმათ შორის ღვთიურ მსახურებითა მსახურად
დადგენილ ხართ, ანუ უმაღლეს პატივსა
ეკლესიისასა აღმაღლებულ ხართ, სხვათა ყოვ-
ელთა წინამძღვარი იპოებით; გვეუწყებოდესთ
თქვენ პირველნი მიზეზნი ეკლესიათა თქვენთა, რა
ჟამს ერთმანერთთან და სხვა ეკლესიებთან კათოლი-
კე ქვეყანათა ერთი კავშირით შეკრულ იყვნენ, და
იგიცა მოიღეთ, და იფიქრეთ ვითარმე განყრილო-
ბისაგან თქვენისა რომელი იქმნა, შემდგომად არა
რაჲ შეიძინეთ, რომელითვე არა მხოლოდ აღმოსა-
ვლეთის ეკლესიისა თანა, არცაღა ერთმანერთთან
შემძლე იყავით დაცვად პირველი ერთი მოძღვარე-
ბისა და ღთიურ წინამძღვრობისა; გვეუწყებოდესთ
თქვენ სიტყვანი მრწამსისა აღსარებისა, რომლითაც
ჩვენთან ერთათ გრწამთ თქვენცა. **ერთი იგი წმიდა
კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესია**, და აქვე დას-
ჰვრიტეთ კიდევაც ფრიად იგოდენი განყრილო-
ბა თქვენი ეკლესიისაგან თქვეთანა იპოების, ნუ
უკვე ეს კათოლიკე ერთობა წმიდა სამოციქულო
ეკლესია? ოდეს განეყარეთ თქვენ, ერთობა აღარა
გაქვთ წილდებულებისაგან რომის ეკლესიისა, რო-
მელთა თანა მრავალნი სხვა ეკლესიანიც, რომელ-
ნიც, მთელ კიდეთა ქვეყანასა ზედა იპოვებიან
მარადის ერთხორც შეერთდნენ და შეერთდებიან;—
ცხად გეყოსთ თქვენ, რომ ერთობა იგი, რომლით
ბრწყინავს კათოლიკე ეკლესია აცხადებს იმ სიტ-
ყვას იოანე მახარებელისასა (1) (2.) ყოველს ქვე-
ყანას იმავე ეკლესიასა შინა არიან

ვუწყით ვითარმედ თქვენ ყოველთა ზრუნვარო-
ბა და წადიერება არის, რომ მტკიცედ იყოთ მოძ-
ღვრებასა შინა უპირველესთა წმიდა მამათა თქვენთა და
შეუდგეთ პირველ წინამძღვართა და საზოგადო მორწმ-
უნეთა აღმოსავლეთის მხარეთა, რომელსა ზედაც მოწ-
მობენ ურიცხვი მოხსენებანი, უკეთუ იგინი ერთ-
ნი და თანასწორენი იყვნენ დასავლეთლებთან პატი-
ვის-ცემაში რომის მამამთავართა ხელმწიფებისა:
აწ გარდა მოწმობისგან ჰერანოსისა, რომელიც მე ნ
მოვიხსენიეთ ხსვათა აქედგან შორის მრავალ მოწმობი-

(1.) იოანე, 17. 11. 20. 23: (2) მათეს, 16. 18. 19
(3) ლუკა, 22. 23. (4) იოანე, 21; 15 იერანოს წინააღმდეგ
მწვალ. წიგნი 13, თავი 3,

სა აღმოსავლეთის ეკლესიდგან დასამტკიცებლად ჭეშმარიტისა; არარას დავსცხრებით წინ მოტანად შემთხვევების მეოთხე საუკუნოების ეკლესიისა სამართალსა შინა; მუნ ათანას ალექსანდრიელი მამათ-მთავრისა ჩინებული კაცისა, ზოგთა ეპისკოპოსთა, მეტადრე კრებასა ტივროსისა უსამართლობით დასჯილი, და ეკლესიისა თვისისაგანვ ანვარდნილი მოვიდა ჰრომის ქალაქსა შინა; სადაც მასთან მოვიდნენ, აღმოსავლეთით, კვალად ეპისკოპოსნი, განდევნილნი უსჯულებითა თავიანთი საყდრისაგან, და ჰრომის ეპისკოპოსმან, რომელი იყო უპირატესი ჩვენი ულიოს —რა იუწყა თვითოეულთა მათგანის სამართალი, იხილა ყოველნი მტკიცედ მოძღვრებასა შინა ნიკიის სარწმუნოებისა, და ერთ თქმულებას შინა თვისსა, შეიწყნარა იგინი წილდებულებასა შინა თვისსა: და უმთავრესობისთვის საყდრისა თვისისა ზრუნვიობა ყოველი ეკლესიებისათვის, კიდევაც კუთვნილი თვით უკუ მიაქცია მუნვე იგინი თავიანთ საყდარსა, მიუწერა წიგნიც აღმოსავლეთის ეპისკოპოსთა გალახვად მათისა, რომსამართალსა შინა მუნ ეპისკოპოსთა მათდა, არა სიმართლით სამართალი უყვეს, და ეკლესიის თემი შეაწუხეს(1) ეგრეთვე დასაბამიდგან მეხუთე საუკუნოებისა იოანე ოქრო პირი, მამათ მთავარი კონსტანტინეპოლის კაცი დიდ. სახელოვანი და ჩინებული ქალკედონის კრებასა შინა, რომელი სამეფო იწოდება, ვითარცა დასჯილმა წიგნი და მოციქულ ირომად სამოციქულო საყდარს წარუვლინა, მაშინ უპირატესმან ჩვენმან წმიდა ინოკენტიომ პირველმან გამოუცხადა ყოველთა უმანკოება მათი (2)

მეორე დამტკიცებად გამდიდრებისა უპირატესთა თქვენთა ხელმწიფება მამათ მთავართა რომისა იპოების ქალკედონის კრებაში, რომელსა შინა შეიკრიბნენ წელსა 451 ეპისკოპსნი რიცხვით ექვსასი, რომელთაგან მრავალნი, გარდა მცირედთა ზოგნი აღმოსავლეთით იყვნენ. წაკითხვასა შინა მუნ ლეონ დიდი მამათ—მთავრისა რომისა მეორე შეკრებასა კრებისა ყოველთა მამათა ერთბამად ღაღად ყვეს, **პეტრეს პირით ლაპარაკობს ლეონი.** შენდობად უმთავრესობითა მოციქულთა მამათ—მთავრისა დაბოლოება იქმნა კრებისა მამათა მათთა გამოცხადებითა შინა მუნ ლეონის მიმართ იტყოდნენ. უკეთუ იგი თვით მოციქულებს მიერ თვისთა იმ კრებაში ვითარცა თავი ნასხამთა უმთავრესი იქმნა (3) აწ არა მარტო ქალკედონის კრების მოსახსენებელსა შინა, არამედცა მოთხრობისაგან სხვა პირო… ვნული კრებები აღმოსავლეთთაგან ჯერ იყო მრა… ვალი სხვა მოხსენება და მოწმობის წინ მოტანა… რომელთაგანაც ცხადად ჩანს, უკეთუ რომის მამათ… მთავართა რასა თემო კრებასა შინა მუნ პირველი ად… გილი აქვნდათ, და თუ ნება და სიმტკიცე წინ და… უკან მათზედ დამოკიდებული იყვნენ. კუალადც… გარდა კრებათა ძალ-გვედვა ჩვენ მრავალი სხვა… მოწმობანი წმიდათა მამათთაგან, და უპირატესი… აღმოსავლეთის მატიანების წინ მოღება, რომლისაგ… იხილვების, თუ ვითარ უპირატესნი თქვენნი რაოდენ… ათ პატივსა—სცემდნენ მარადის რომის ხელმწიფე… ბას მამათ მთავართა ყოველი აღმოსავლეთელები, არამედ მივიყვანთ აქ მხოლოდ მათ რაიც არიანოსთ… მიმართ მისწერა. (2) კვალად ამასა ზედა მისწერა ოქრ… ოპირმან წიგნი ინოკენტიოს მიმართ, რომლითაც წიგ… ნი თურთ რომელიც ამავე მამათ მთავარმან მიუწერ… წინ მოვიღეთ, საკმაონი არიან ჭეშმარიტებისათვი… სიტყვისა ჩვენისა; რომელსა ზედა ვითარცა ბეჭედ… წმიდას იმტკიცე ყოვლისა მოვიხსენიოთ აქედგან რა… ძველად იმოქმედეს მორწმუნეთა კორინთოსა შინა. ეს… იგი დარჩენილ არს მოციქულების დროსა, წინააღმდეგ… ობა მათი რომლით მათი ეკლესია დიდად აწუხებდა… რადგან კორინთელებმან გავლილნი შეწუხებანი ი… ინი, წიგნათ დასწერეს, და ფორტუნანტის მიერ წ… რავლინეს თავიანთი წიგნი წმიდა კლემენტესთან. რო… მელიც შემდგომად მცირედთა წელთა სიკუდილის… წმიდის პეტრესი დადგრა საყდარსა ზედა რომი… ეკლესიის მამამ მთავრად. რომელმა შეიწყნარა… წიგნი, და სიფრთხილით გამოიძია ის საქმენი, მო… უწერამათ პასუხი და წარუვლინა იმავე ფორტუნ… ნტის საშუალითა, რომელთანაც გაეგზავნა კიდევა… მოციქულ, თავისი კლოჩიე, ეფებიე, და ვალერი… ვიტან, რომელთაც მოიტანეს კორინთეს ჩინებული… წიგნი იგი ჰრომის წმიდა მამა-მთავრისა (1) რომე… ლიც თუ კორინთელთა და თუ სხვა აღმოსავლეთ… ლების შორის, იმ ფერად გამდიდრებული იქმნა ვი… რე უკანასკნელს ჟამს მრავალ ეკლესიებში ცხად… წაიკითხვიდნენ (2) აწ მაგ ყოველისათვის შეგაგ…

1) ეს სიტყვები არიან სოზომენისა მოთხრ. ეკლეს. წიგნი. 3. თავი 8. ამაზედ ვრცელი სიტყვებით სწერს თვით ათანას მამა მთავარი თვის, პასუხის გებასა შინა წინაღმდეგად

1) წიგნი წმიდა კლემენტეს წიგნში მატიანთა იპოებ… უპრველესთა მათ მამათა, რომელიც დაბეჭდა კალლანტ… ვენეტიკსა შინა .1. პატრი პირი .9. და სხვა (2) ევსები… ეკლესიის მოთხრა, წიგნი 3. თავ. 16. და დიონესიო ეპისკ… პოსი კორინთელთა, რომლის მოწმობას მოიტანს ევს… ევსებიო წიგნი .4. თავი .23.

3) იოანე ოქროპირისა, ეკლესიებს კონსტანტინეპოლის … სა იპოებიან .3. პატრნი ოქრო პირისა დაბეჭდილი მარტ… ანთაგნ' პირი 515, და სხვა(3) საქმე ერისა დაბეჭდილი… ლომბარდო ვენეტიკსა შინა.. 4 პატრი, 1235. 1755.

ლიანებ თქვენ, და გევედრებით რომ შეუყოვნებლივ მოხვიდეთ ერთობასა ამ წმიდისა საყდრისა პეტრესი, რომელსა ზედა ჰსდვა ქრისტემ საფუძველი ჭეშმარიტი ეკლესიისა თვისისა. ვითარცა აჩვენებენ თქვენი პირველი მამების დავედრებანი, და სხვა კიდევ პირველნი წმიდა მამანი, და სიტყანი ჭეშმარიტისა ყოვლისა ჩვენისა, რომელიც ზემორედ მოვიხსენიეთ. და არა მხოლოდ უნდა დადგეს კაცი წილდებულობასა შინა **ერთი წმიდა კათოლიკე და სამოციქულო ეკლესიისა** რომელთაც ხელ მეორედ ნებვიდესთგანყრა სიმტკიცისაგან კლდისა, რომელსა ზედა ღმერთმან აღაშენა ეკლესია თვისი; და არა რა მიზეზი არს შეყოვნებისა თქვენი მოსვლად ერთობასა ზედა ჭეშმარიტი ეკლესიისა და წილდებულბისა, წმიდისა საყდრისა, რამეთუ უწყით კულადცა, რომ სიყვარულისა აღსარებასა ჭეშმარიტი სარწმუნოებისა და საუკუნო სასყიდელითა ცხოვრებისა არა რა არს სრულიად ჭიდრო და ძნიადი, რომლისა არ იყოს ჩვენდა ჯერ მოთმენა ქრისტეს დიდებისათვის; ხოლო ჩვენ ჩვენი შეძლებისაებრ ვმოწმობთ და ვამტკიცებთ, რომ ადრიდგანვე ფიქრსა შინა გვაქვს მოქცევა თქვენი წილდებულობასა ჩვენსა, არა მხოლოდ, არადადებად თქენზედა რამე ტვირთი ძნელად სატვირთველი, კვალადცა დასაწყისი კაცთ მოყვარეობითა შესაფერად ამ წმიდა საყდრისა, მრავალი სიყვარულით და მამებრივი სიტკბოებით აღგიღლიავებთ თქვენ: ვინათვე განვსაზღვრით არც ერთს ნამეტანს ტვირთს თქვენ ზედა დადებად, გარდა მხოლოდ შესაძლებელისა ამაჲსა ესე არს მოქცევად თქვენი ერთობასა ზედა და ჩვენთან ერთად თანასწორ და ერთობით აღსარებასა ჭეშმარიტი სარწმუნოებასა ზედა კათოლიკე ეკლესიისა თანა, ქონვა წილდებულბისა ეკლესიისა თანა და ამ უმაღლეს საყდარსა ზედა პეტრესი: ამისთვის იმ თქვენი ტაპიკონებისაგან იმ რამებისა მხოლოდ ჯერ არს გარდატოვება რომელნიც წინაღმდეგნი არიან კათოლიკე სარწმუოებისა და ერთობის კათოლიკე ეკლესიისა, ჟამსა განყრილობისა მუნით შემოვარდნილი შემოვიდნენ: ხოლო ამათგანი პირველნი აღმოსავლეთის წესნი თქვენი მტკიცედ და შეუცვლელად შეინახებოდნენ, რომელნიც უპირატესთა ჩვენთა-თანა, და ჩვენც ეგრედ ვადიდებთ პატიოსანი სიძველისათვის მათისა და მოფენისათვის კვალადაც სიყვარულისა ღვთის მსახურებისა ვითარცა ზემორედ ვსთქვით:

და კულადცა დამტკიცებულნი ვართ ფიქრსა ჩვენსა, რომ ამავე სიყვარულს, უჩვენებთ მსახურთა ეკლეესისათა მღვდელთა და წინა,, ჰოძღვართა, გვართა მათ, მოსულთა ერთობასა ზედა ეკლესიისა, რომლის მაგალითად უპირეულესნი ჩვენნი მასაყდრენი პირველს და ბოლო ჟამს ცხადად უჩვენეს ესე იგი ყოველთა მათ, ვწყემსოთ ერნი თჳსნი დასაცველად და გასაპრწყინებლად კათოლიკე ეკლესიისა. ვითარცა აწვე აღმოსავლეთის ეკლესიასთან ვიქცევით:

აწ თუ ალთქმის ყრმანო, და თუ ქვეყნიერნო მოსრულნო ჩვენს წილდებულობასა, ვითარცას სხვა აღმოსავლეთის კათოლიკე ერნი კაცთ მოყვარებითა აღგიღლიავებთ. იგი მეტადრე სანატრელ არს ჩვენთვის ამათი, და ამათი თანასწორედ მარადის კეთილის ქმნად:

აწ მან თვით უმაღლესმან ღმერთმან რომლის მოწყალება არს გამოუთქმელი, მისცეს სიტყვათა. ჩვენთა ძლიერება, და აკურთხოს წადიერება და სარჯელი ძმათა და შვილთა ჩვენთა; რომელნიც მოწყალებითურთ ზრუნვიან საცხოვნებლად სულთა თქვენთა. ჩვენი სიმდაბლე და უმცირესობა ნუგეშის ცემით განგახაროთ საჩვენებლად ჩვენდა გაახლება კათოლიკე ერთობისა აღმოსავლეთის გვარის ქრისტიანთა, რომელთაც შევიძლოთ უფრო მეტად გავჰფინოთ ჭეშმარიტი სარწმუნოება ქრისტესი; კვალადც გვართა უცნობელთა მისგან. და ჩვენარ დავჰცხრებით ამას მამისაგან ნათლისა და ღვთიური მოწყალებითა საშვალითა ძისა თვისისა მხოლოდ შობილისა და მაცხოვრისა ჩვენისა ყოველი ლოცვითა და ვედრებითა ვითხოვთ. და ამისთვის ვითხოვთ მფარველობას წმიდის მარიამ ქალწულისასა, და წმიდათა მოციქულთა, წამებულთა და წმიდათა მამათა, რომლების მიქადაგებითა და სისხლითა სითნოებითა, და მატიანების აღწერითა, ჭეშმარიტი სარწმუნოება ქრისტესი განეფინენ უწინარესვე აღმოსავლეთში და დაიცვნენ:

და ნატრითა ვნატრობთ სიხმრულსა გულისა ჩვენისათა, რომ გიხილოთ თქვენ ერთ კათოლიკე ეკლესიასა, და გაკურთხო თქვენ, ვითარცა ჭეშმარიტი ძმანი და შვილნი ჩვენნი; და აწ ყოველნი საზოგადო კათოლიკე მამათ მთავართა, უმთავრეს ეპისკოპოსთა, მთავარ ეპისკოპოზთა ეკლესიერთა და ქვეყნიერთა, რომელნიც' აღმოსავლეთში, და თანა საზღვართა იმ ადგილებისათა იყოფიეთ აღტყინებული სიყვარული ჩვენ გამოცხადებული სავსე მოწყალებით. —მოგიძღვნით ყოველთა სამოციქულო კურთხევასა ჩვენსა;

გამოცემულ იქმნა ჰრომის ქალაქსა შინა 1848 წელსა. იანვრის 6 სა მეორე წელს მამათ მთავრობისა ჩვენისა პიო მეცხრე ჰრომის პაპის გადმოთარგმნილ არის სომხის ენისაგან, ჩვენ ქართულს ენასა ზედა ტერ ოგანეზ ასატუროვისა მიერ¹)

(¹ იყანე ალმურისის ოჯახში იმყოფება ნამ: გორი

რა მდგომარეობაშია საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობის აღდგენის საქმე?

ყველამ იცის, რომ პეტერბურგში იყვნენ მიწვეულნი ამ კითხვის გამო ყ—დ. სამღვდელონი კირიონი ორლოვიდან და ლეონიდი ქუთაისიდან. იციან ისიც, რომ უწმიდეს სინოდში იყო მსჯელობა ავტოკეფალობის აღდგენის შესახებ, რომ ზოგიერთი პირები ამტკიცებდნენ კიდეც თურმე, რომ საქართველოს ეკლესიას არასოდეს არ ჰქონოდეს მინიჭებული ავტოკეფალობა. ბეჭდვითი სიტყვამ, მეცნიერებმა და თვით ჩვენმა ეპისკოპოსებმა აშკარად დაამტკიცეს, რომ საქართველოს ეკლესია მოციქულების კანონებისამებრ იყო ავტოკეფალური და არც ერთ უცხო ეკლესიას არ ყავდა იგი დამონებული. მ გრამ **ძლიერ ძნელია დაუმტკიცო კაცს ის რაც მას არ სწამს და რისაც ცნობა არ უნდა.** თუმცა ამ ფაქტების შემდეგ, რაც მოყვანილი იყო საქართველოს ავტოკეფალობის შესახებ, საეჭვო აღარ იყო, რომ სინოდი იცნობდა საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობას და გარდასწყვეტდა, მაგრამ საქმის გარდაწყვეტა მაინც შეჩერდა სანამ ამ კითხვის შესახებ ნამესტნიკისაგან არ იქნება წარდგენილი თავისი აზრი

ბევრია ხელის შემშლელი დღეს ტფილისში საქართველოს ეკლესის ავტოკეფალობისა. ბევრს ამ მოწინაალმდეგეთა არც კი ესმით სრულებით თუ რა არის ეკლესიის ავტოკეფალობა. ბევრს ჰგონია, რომ ავტოკეფალობა ერთი სახელმწიფოს ორ სახელმწიფოდ გაყოფა იყოს!.. **ზოგიერთებს კერძო ინტერესები აქვსთ სახეში** და ამისთვის ეგზარხოსობის მოშლა მათ დიდ უბედურებად მიაჩნიათ წარმოიდგინეთ, ძველ დროში, ძლიერ იშვიათი საქმე იყო რომ მიტროპოლიტობა საქარ. ეგზარხოსებს შეხვედროდათ. უკანასკნელ დროს კი მიტროპოლიტებად მხოლოდ ეგზარხოსები ინიშნებოდენ. 1892 წელში ყველა მიტროპოლიტები უწმიდესი სინოდისა ეგზარხოსად ნამყოფები იყვნენ. ისინი რომ ეგზარხოსებად ყოფილიყვნენ, ვგონებ, მათ რუსეთში არც ერთს არ შეხვდებოდა მიტროპოლიტობა. ეს გარემოება ძლიერ აბრკოლებდა და აბრკოლებს დღესაც საქართველოს ეკლესიის ავტოკეფალობას... თუ როდისმე დეპუტაცია გაიგზავნა ნამესტნიკთან დეპუტაციამ კარგად უნდა განუმარტოს მათ ბრწყინვალებას, რომ საქართველოს ეკლესიის ხსნა შეიძლება მხოლოდ მოციქულების და მსოფლიო კრებათა კანონების თანახმად მმართველ-გამგეობის აღდგენას და არა ბიუროკრატიულ წეს-წყობილებას. დაარწმუნოს და განუმარტოს მათ ბრწყინვალებას, რომ დატოვება საქართველოს ეკლესიის მართვა-გამგეობისა ძველებურად, შემდეგ 17 ოქტომბრის მანიფესტისა მეტის-მეტად საშიშო არის. უნდა იცოდეს ყველამ, რომ დატოვება ეკლესიის ძველი წეს-წყობილებისა, 17 ოქტომბრის მანიფესტის შემდეგ, არა მარტო საქართველოს ეკლესიისათვის, არამედ რუსეთის ეკლესიისთვისაც ფრიად საშიშოა. ამიტომაც არის, რომ რუსეთში შეგნებულმა სამღვდელოებამ და მღვდელთ მთავრებმა ხმა აღიმაღლეს და ითხოვენ ეკლესიის მართვა-გამგეობის საქმის მოწყობას მოციქულებისა და მსოფლიო კრებათა კანონების თანახმად.

ქართველების მტრები გაზეთების საშუალებით ავრცელებენ ხმებს, რომ ქართველებს და უმეტეს ნაწილს სამღვდელოებისას არა სურთ ავტოკეფალობაო. უნდა დაუმტკიცოს საზოგადოებამ მათ, რომ ეს ცილის წამება არის. (გაზ. მწყემსი.)

კათოლიკეთა სამღვდელოების საყურადღებო.

ტირასპოლის **რომის კათოლიკეთა** ეპარხიის ეპისკოპოზმა იოსებ კესსლერმა დაუგზავნა ყველა ეპარხიის სამღვდელოებას, მიწერილობა № 63. რომელთაც აცყობინებს როგორ მოიქცეს სამღვდელოება **შემდეგ 17 ოკტომბრის მანიფესტის გამოცემისა** ეკლესიების აღშენების დროს. დაწვრილებით მიწერილობას გავაცნობთ ჩვენს მკითხველებს შემდეგში.

საქართველოს სამღვდელოების საყურადღებოდ.

გაზეთს „კოლოკოლ“-ს თურმე მოსვენებას არ აძლევს ის გარემოება, რომ ქართველებმა, ამ ერთმა მუჭა ხალხმა, გაბედეს და უზარმაზარს რუსეთის ეკლესიას ავტოკეფალობა მოსთხოვეს. ამ საკითხს აღნიშნულმა გაზეთმა უკვე რამდენიმე წერილი უძღვნა, ხოლო დღეს ერთ ახალ მეთაურსაც ვკითხულობთ.

მეთაურის ავტორი („კოლოკოლ“ № 39) ცდილობს დაარწმუნოს რუსის საზოგადოება და სინოდი, ვითომ საქართველოს ეკლესის ავტოკეფალობა მთელი ქართველის სამღვდელოების მოთხოვნილება კი არ ყოფილიყოს, არამედ ერთი მუჭა „სეპარატისტებისა“, რომელთ მეთაურადაც მას მი-

არნია „ქუთაისის ეპისკოპოსისი ლეონიდი" და „სოხუმის მღვდელ მთავარი კირიონი".

ნუ თუ ეს ცილის-წამება უყურადღებოდ უნდა დასტოვოს ჩვენმა სამღვდელოებამ, რომლის შესახებაც იგივე „ვტორი ისე სიტყვას არ იტყვის, რომ „მეამბოხეები" („мятежные") არ უწოდოს?!

ამას გარდა ავტორი გადკრით აცხადებს, ვითომ ხუთს ქართველ ეპისკოპოსს შორის (ალბად: კირიონი, ლეონიდი, გიორგი, პეტრე და ექვთიმე იგულისხმებიან, რადგან ამათგარდა საექსარხოსოს საზღვარებში კათედრა არც ერთ ქართველ ეპისკოპოსს არ უჭირავს), -ორი ყველასაგან ცნობილი იყოს, როგორც მტკიცე მოწინაღმდეგე საქართველოს ავტოკეფილობის პროექტისა".

მაგრამ როგორც ზემოდ დავინახეთ, ლეონიდისა და კირიონის შესახებ იგივე ავტორი პირდაპირ ამბობს, რომ ისინი ავტოკეფალობის მომხრენი არიან. დარჩა, მაშასადამე, სამი ქართველი ეპისკოპოსი: გიორგი, პეტრე და ექვთიმე...

საინტერესოა ვიცოდეთ როგორს პასუხს -გასცემენ ეს უკანასკნელიი სამისიონერო გაზეთის თანამშრომელს იმ ცილის წამების გამო, რომელიც ზემოდ ამოვწერეთ.

უეჭველია მათს პასუხს დიდი ზნეობრივი მნიშნელობა ექნება როგორც სამწყსოსათვის, ისე იმ ორ ეპისკოპოსისათვის, რომელნიც აგერ თვე-ნახევარზე მეტია, პეტერბურგში იცავენ ბიუროკრატიის წინაშე საქართველოს ეკლესიის დამოკიდებლობას, (ცნ. ფურ.)

ნამესტნიკის სიტყვა.

ექვს მარტს, უკანასკნელი სხდომა იყო სასახლეში სომეხ თათართა დელეგატებისა. სხდომაზე გრაფ ვორონცოვ-დაშკოვმა შემდეგის სიტყვით მიმართა დელეგატებს:

„თქვენ სხდომებში ბევრს ისეთს კითხვებს შეეხენით, რომელნიც, საბოლოოდ საგნს ვერ გადასწყვეტენ სამდროისო მოთხოვნილების შესაფერად. როდესაც სახლი იწვის, არ არის დრო მაშინ იმაზე ფიქრი თუ ხელახლა როგორი მასალისაგან უნდა აშენდეს სახლი, რომ ცეცხლმა ვერა ავნოს რა. მაშინ საჭიროა მხოლოდ გაგანია ცეცხლის ჩაქრობა. თქვენ ეს ცეცხლი ვერ ჩააქრეთ, თუმცა ცეცხლის გაჩენის მიზეზი ორივე მხარემ კარგად იცის—უწესოდ იქცევიან ერთის მხრით შეიარაღებული ორგანიზაციები და მეორისა ავაზაკთა ბრბო.

ამგვარ უწესობას მართებლობა ვერ შეიწყნარებს და შესაფერი ზომები მიღებულიც არის და შემდეგში მიიღებს. ხელმწიფეს ნებავს, რომ სომეხ თათართა უთანხმოება მოისპოს და მოისპობა კიდეც. მოგმართავთ თქვენ, ბატონებო, იქონიეთ გავლენა თქვენს ხალხზედ და გადაეცით იმათ ხელმწიფის სურვილი".

ზოგიერთი პრაქტიკული ზომები, რომელნიც თქვენ სხდომებში მოხსენებულ იქმნა, ჩვენგანაც მიღებულ იქმნება, ზოგზე კი აი რას გეტყვით: საყოველთაოთ იარაღის ახსნა, რომელზედაც ბ. ხატისოვი აქ ლაპარაკობდა, ჩემის აზრით შეუძლებელია. კალმის ერთის მოსმით, ვისაც ათასი წლობით იარაღი უტარებია, იმას უცბათ ვერ ჩამოართმევ იარაღს... ყველას ამათ იარაღი თავის დასაცველად აქვსთ. მე თანახმა ვიქნები ყველას ავხსნა იარაღი, თუ კი ეს სესაძლებელი იქნება—დარწმუნებული კი მხოლოდ ამაში ვარ, რომ იარაღს მოგვცემენ მხოლოდ მშვიდი მცხოვრებნი და ვისაც კი ბოროტ-განზრახვებისათვის აქვთ იარაღი—ისინი შეიძლებენ გადამალვას, ამისთვის საერთოთ იარაღის ახსნას ვერ მოვახერხებთ, მაგრამ აუცილებლად მიმაჩნია ყველა ორგანიზაციებს და ბოროტ განზრახველთ იარაღი აეხადოს.—ვფიქრობ, დადგება მალე ისეთი დრო, როდესაც ცივილიზაციის წყალობით იარაღის ტარება კავკასიაში არავის დასჭირდება. ვათავებ მით, რომ თქვენ აქ ყველას სურვილი გქონდათ ზავით საქმის გათავებისა და გთხოვთ ეს თქვენი იმედები გადასცეთ თქვენ თქვენს რწმუნებულთ!!.

სიტყვა იესო ქრისტეს ვნებაზედ.

Traditus est propter delicta nostra

იესო ქრისტე რომელი მიეცა ცოდვათა ჩვენთათვის რომაელთა. 4—25

საყვარელნო ძმანო, დღევანდელი დღე ეკლესიამ განსაზღვრა გლოვისათვის მწარე სიკვდილისა გამო მაცხოვრისა ჩვენისა. ამ საგანზედ კმარა მარტო რომ წარმოვიდგინოთ სისხლით შეღებული ჯვარცმა იესო ქრისტესი.

ამ ჯვარცმით ვჰსცნობთ და ჩავჰხვდებით თუ ვითარ განუზომელად შეგვიყვარა ჩვენ მაცხოვარმა და თუ ვითარ დიდათ შეწყენილი იყო ღმერთი ცოდვებითა ჩვენითა

დიაღ ეს ჯვარცმა უფრო ცოცხალი და მკვეთრის ნაირობით გამოგვიხატავს მაცხოვრის ვნებათა

და შეწუხებათა, ვიდრე ჩემეური უძლური მოძღვარი.— მაშ შეხედეთ ცრემლოვანის თვალით მაცხოვარსა სამი ლურსმით დამოკიდებულს დაუკვირდით მას თუ ვითარ თვალები უგავს სულ ამომავალსა სხეული მრთლად დაფლეწილი და წყლულებით აღვრილი, პირის სახე ნერწყვით აღვსილი, წევს ჯვრის მწუხარების ლოგინზედ და არავისაგან ნუგეშის ცემა არა აქვს და ესრედ იხდის ზეციერი მამის წინაშე ჩვენი ცოდვების სამაგიერო პატიჟსა. მაშ თუ ჩვენ ამ ჯვარცმული მაცხოვრის ხილვაზედ მარტო ბუნებით მგრძნობელობით ვიგლოვებთ და ცრემლათ დაღვრიან თვალნი ჩვენნი და არ აღიძრვის ჩვენი გული სინანულისათვის ჩვენი უანგარიშო ცოდვების გამო, რომელნიც მიზეზნი არიან მისი მწარე სიკვდილისა, მაშინ უნდა აღვიაროთ, რომ ჩვენი გული უფრო უგრძნობი და გაქვავებულია, ვიდრე ის უსულო ქმნილებანი, რომ მზე და მთვარე ბნელდებიან, დედა მიწა თრთის და კანკალებს კლდენი სკდებიან და საფლავნი იღებიან. მაშ უკეთუ ჩვენ შენანებისათვის არ აღვიძრვით მარტო იმის განზრახვით, რომ ჩვენ, ცოდვითა ჩვენითა მოწყალე ღმერთს ვაწყენთ, მაინც შეუშინდეთ მის შურის ძიებას, რომ უკეთუ ღმერთი განუზომელად მოწყალე ეგრე მწარედ საშინლად მოეპყრო იესო ქრისტესა, რომელმაც მხოლოდ ცოდვის სახე მიიღო, რაოდნად მწარედ და შეუბრალებლად არ მოგვეპყრობა ჩვენ, რომელნიც ვართ თვით ცოდვილნი და მიზეზნი მისი საყვარელის ძისა მწარე სიკვდილისა.

მაშ რომ ნაყოფიერი იყოს ჩვენთვის დღევანდელი განზრახვა საჭიროა ა.— წარმოვიდგინოთ იესო ქრისტეს ზეთიხილის მტილში მწარე და ენით გამოუთქმელ შეწუხებაში ყოფნა მიზეზისა გამო ჩვენი ცოდვებისა, რათა მით ჩავჰხვდეთ თუ ცოდვა რაოდნად დიდი წყენაა ღვთისა. ბ.—სსჭიროა წარმოვიდგინოთ თუ მაცხოვარი ჩვენი ჯვარზედ დამოკიდებული ვითარ მწარე შეწუხებაში და სულ ამამავალობაშია, რათა მით გავიგოთ, თუ ვითარ ცოდვა საშინელ შურის ძიების ღირსი ჰხდება წინაშე ღვთის რისხვისა. და ამ ორი საგნისათვის იქმნება ჩემი დღევანდელი ლაპარაკი

I ნაწილი.

ჩვენ რომ ჩავხვდეთ იესო ქრისტემ რაოდენი შეწუხება დაითმინა გეთსამანის მტილში, საჭიროა გავიგოთ რაოდენობა მისი სიყვარულის. მას განუზომელად უყვარდა მამა ზეციერი, ჰხედავდა, რომ იგი უზომოდ შეწყენილი იყო კაცთაგან; მეორე კერძოდ რიგის გარეთად მას უყვარდა ცოდვილნიცა, ჰხედავდა, რომ ესენი სამუდამოდ დასჯილნი იყვნენ ჯოჯოხეთისათვის და არც სრულობით შეეძლოთ ცოდვის სასჯელის გარდახდა. ამ განზრახვამ იგი შთაგდო მწარე შეწუხებასა და ურვაში. მაგრამ თვისი სიყვარული რას აგონებს მას? აგონებს იმას რომ თვითონ აკისროს კაცის დახსნა წარწყმედისაგან და თვითონ მათ ადგილს გარდაიხადოს ზეციერი მამის წინაშე ცოდვის სასჯელი და შეარიგოს იგინი ღმერთთან.

ამისთვის იგი დავარდება დედა მიწაზედ და ევედრება ზეციერ მამასა ჰოი მამაო ვიცი, რომ მრთელ კაცთ ნათესავსა არ ძალუძს შენი სიმართლის დაფასება, რადგან რაიც უნდა შემოგწირონ, უღირსნი არიან მაინც წინაშე შენსა; მაგრამ აგერ მე, მამაო წმიდაო, ღირსი შესაწირავი, რომლით შეწყენილი შენი დიდ მშვენიერება სრულად დაკმაყოფილდება და ცოდვაც ღირსად გაირისხება.— ზეციერი მამაც მიიღებს თვისის ძისაგან მირთმეულს შესაწირავსა, დასდებს მასზედ მრთელი ქვეყნის ცოდვათა. იმიერით აღარ უმზერს მას თავის სიყვარულის საგნად, ადამიანად მიიჩნევს მას დაწყევლილ საგნად და დატვირთულად მრთელ ქვეყნის ცოდვითა.

მაშინ იგრძნო რა მაცოვარმან რომ დატვირთული იქმნა მრთელ კაცთ ნათესავის ცოდვითა, ფრიად დიდ და მწარე ბარძიმად ეჩვენა. თუმც უნდა შესვას იგი, მაგრამ ძლიერ კი ეძნელება. მისი სული ღრმა და მწარე შეწუხებაში შთავარდება, სიმწარისაგან სისხლის ოფლი მოსჭდის და თითქმის სულ ამამავალობაში ვარდება, თრთის და კანკალობს, ევედრება მამასა თვისსა: „მამაო გარდაარონინე სასუმეველი ესე ჩემგან," მაგრამ ზეციერი მამა ნაცვლად მისი განმხნევებისა, ეუბნება მას არა, არა, სავსებობით უნდა შესვა სასუმელი ბეგეო.

იესო დაემორჩილება ზეციერის მამის განაჩენსა, მაგრამ მწუხარება უფრო და უფრო ემატება; მოვა თვის მოციქულებთან, რათა განუცხადოს მათ თავისი მწუხარება და ეტყვის; შეწუხებულ არს სული ჩემი ვიდრე სიკვდილადმდე, იფხიზლეთ და ილოცეთ, მაგრამ იგინი ღრმა ძილში მიცემულნი იყვნენ და აღარასფერი ეყურებოდათ რა მისი

იესო წავა და ხელ ახლავ იმ ლოცვას დაადგება; კიდე გული შეუწუხდება, მოვა ხელ ახლავ მოციქულებთან, და ოდეს ნახავს მათ უნალ-

ვლელად მძინართ გულისა მწუხარებით აღვსილი წავა და დაუვარდება ზეციერსა მამას და ევედრება ერთ და იმავ ლოცვითა: მამაო გარდაჰრონინე სასუმელი ესე ჩემგან, მაგრამ იგი ერთსა და იმავ უარზედ არის.

მაშინ მისჰცა თავი თვისი ყოველ სახის მწუხარებასა და ურვასა. მან წარმოიდგინა ყველა სატანჯველნი და შეწუხებანი, რომლნიც მას უნდა დაეთმინა.

მაგრამ ოჰ თუ ვებრ მწარე და საშინელი წარმოდგინება იყო მისთვის! ჰხედავს თვის სიბრძნის სარკეში მთელ ჯოჯოხეთიურ ძალთა მას წინაღმდეგად აღდგომილთა ჰხედავს საშინელ საღვთო სამართლის რისხვათა თვის მოსულთა, ხედავს ყოველთ ბოროტთ კაცთა ბრაზითა თავის სატანჯავად განმზადებულთა, ესმის მათი ყოველი შეურაცხყოფანი და გმობანი; ჰხედავს მწარე და უწყალო შოლტის ცემასა; ჰხედავს ჯაჭვთა ეკლის გვირგვინთა, ჯვარსა და ლურსმნებსა, რომელთაც გასატანჯავად უმზადებენ მას; მაგრამ უმზერს უფრო თვისი გულის დამფრეწელს საგანსა, რომ თვისმა მწარე სატანჯელმა და ძვირფასმა სისხლმა ჰრავალთა უქმად უნდა ჩაუაროს რადგან ფეხ ქვეშ უნდა დაჰქელონ მისი წმიდა სისხლი უწმიდური გულით მიღებითა წმიდა ზიარების საიდუმლოში. ერთი სიტყვით, ჰხედავს რომ თვისი გარდანამეტი სიყვარული მრავალთა არ ნუდა ისარგებლონ და კიდევ უნდა წაწყმდნენ, შემდგომად იგოდენი მწარე სატანჯელების დათმენისა. ამაზედ სიმწარით აღენთობა მისი საღმრთო გული და იტყვის ფსალმუნის ამ სიტყვითა duae utilitas in sanguine meo dum descendo corruptiomem რამე სარგებელ არს სისხლთაგან ჩემთა თუ შთავიდე განსახრწნელსაო. ფსალ. 29, 9.

—ეს წარმოდგენა ჰშთაგდებს მის ღრმა და მწარე დაფიქრებაში, დაშთება უძრავად და დაიწყებს სულთქმას; ხან ცრემლი ღვარღვარით მოსჰდის თვალებიდგან და ხან სიმწარისაგან იგი უშრება. მის ბაგეთაგან სხვა ხმა აღარ გამოდის თუ არ ეს თითოოროლა სიტყვა, როგორც სულ ამომავალსა: მამაო ჩემო, მამაო ჩემო, აღიძარ ამ მწუხარე მდგომარეობაზედ ძისა შენისა და აღხვენ სიმწარის ბარძიმი ესე ჩემგანო.

—რას ამბობ, ჰი ღვთაებრივო მაცხოვარო, თუ რომ შენ არ ინებებ მაგ მწარე ბარძიმისა ღვთის რისხვის შესმა მაშინ არა რომ თვით ჩვენ უნდა შევსვათ; მაგრამ ნუთუ შეგვიძლია მისი შესმა? არა, არა, ჩვენ არ შეგვიძლია, არამედ საჭიროა საუკუნოდ ერთობ წარვჰსწყმდეთ!

—გარნა, საყვარელნო მსმენელნო, ნუ შეშინდებით და გული ნუ გაგიტყდებათ, მაცხოვარს უზომოდ უყვარვართ და უმძვირფასესად მიეჩნივართ ჩვენ, იგი ჩვენ არ დაგვტოვებს თვისი მამის საშინელ რისხვის ხელში; არამედ თვისი სიყვარული ჩვენდამი ქონვილი. ჰსძლევს თავის ბუნების წინამღდეგობათა და შესვამს ყოვლად მწარე ბარძიმსა ესრედ მეტყველი: მამაო ჩემო. შური იძიე და განრისხე ჩემში ცოდვა, დასჰცალე მთელი სიმძიმე რისხვისა შენისაო Pater mi, fiat voluntas tua et non mea მამაო იყავნ ნება შენი და არა ჩემიო.

—მაგრა ამ მორჩილებაზედ, ოჰ. თუ ვითარ გაუორკეცილდება მას მრთელი სიმძაფრე მწუხარებისა: თვალები ჩაუცვინდება, სახეზედ სიკვდილის ფერი გარდაეფინება და შთავარდება უნუგეშოდ მწარე სულ ამომავლობაში. ჰი უწყალოვ სულ ამამავალმა სისხლი სიმწარისაგან შემჭიდრრებული იწყებს ღვარღვარით მდენასა მრთელი ტამრებისაგან, პირის სახე მთლად სისხლით შეღება მრთელი სხეული სისხლისგან და იცლება ესრედ სისხლით მორძყული დედა მიწაზედ გაწოლილი წევს თითქოს მკვდარისავით სისხლით შესვრილი მაცხოვარი ჩვენი!

აჰ! საყვარელნო მსმენელნო, ნუ თუ ეს ყოვლის მპყრობელი ძე ღვთისა არ არსჰ რომელმაც ერთი სიტყვით ცა და ქვეყანა გააჩინა? ნუ თუ ეს ყოვლად საყვარელი ძე მამისა არ არის, რომელიც არს ხატი ბრწყინვალება და დიდება მისი! დიახ რომ არის, მაგრამ ამით ნაცვლად ჩვენი სარწმუნოებისაგან მოკლებისა, უფრო უნდა აღემატოს ჩვენი სარწმუნოება მის ღვთაებისა მიმართ, რადგან მხოლოდ ღმერთს შეუძლია ცოდვის მრთელი სიმძიმე იგრძნოს და მითვე ჩვენც დაგვანახოს, თუ რაოდნად ცოდვა შემაწყენლია ღვთისა.

ჰი წყეულო ცოდვავ როგორ გავჰბედე მე შენი მოქმედება, ისიც ხშირად და არასფრად დათვლით! განა უფრო არ უნდა მერჩია ათას გზის სიკვდილი, ვირემც შენი შესრულება? ჰი შენ გარკინებულო გულო ცოდვილისაო, რატომ ერთიანად არ შეიმუსრები ამ საშინელს წარმოდგენაზედ, რომ ღმერთი მწარედ ჰსტირის შენს მოქმედებულს უსჯულოებასა მწარე სისხლის ოფლის დენითა და შენ კი აგრე უგრძნობად ხარ და არ აღიძვრი სინინულისათვის შენი ცოვებისა გაიო?.

ჰი, მაცხოვარო იესოვ, გთხოვთ მდაბალის გულითა, რათა გვიწილადო ჩვენც ერთი ნაპერწკალი შენი განუზომელი მწუხარებისა, რომელიც დაითმინე ჩვენი ცოდვებისათვის; შთაღვარე ჩვენს

გულშიაც ერთი წვეთი შენი სიმწარისა, რომელიც იგრძნო ღვთაებრივმა გულმან შენმან გეთსამანის მტილში ცოდვათა გამოჩენითა, და თუ ვერ ვღირსებით იმა სისხლის დაღვრით სამაგიერო სიყვარული გიჩვენოთ შენ, მაინც მოგვანიჭე ის მადლი რომ უხვად ცრემლის და ღვრით ვჰსტირდეთ და ვნანობდეთ ცოდვათ ჩვენთა.

აჰ!, საყვარელნო მსმენელნო, უკეთუ ხილვით მაცხოვარისა ჩვენისა, რომელიც ჩვენი ცოდვების ასახოცველად სისხლის ოფლში შესვრილი და მწარე სულთამძავლობაში, და მით ჩვენი გული სინანულისათვის არ ალირვის და გაქვავება სიპ კლდესავით, მაინც ალვიძრათ სინანულისათვის განზრახვით ჯვარზედ სიკვდილისა გამო მისა, რომელიც მწარე შეწუხებას ჰსწევს და მით იხდის ზეციერი მამის წინაშე ჩვენი ცოდვების სამაგიერო სასჯელსა, რათა მით შთავხვდეთ, თუ ცოდვა რაოდნად მწარე და ფიცხელი შურის ძიების ღირსია წინაშე ღვთისა.

მ ე ო რ ე ნ ა წ ი ლ ი

უწინარეს იესო ქრისტეს გოლგოთის მთაზედ განზრახვისა, საჭიროა საყვარელნო მსმენელნო, წარმოვიდგინოთ ყოველი ის, რაც მას წინათ შემთხვია: პილატემ, რათა ასიამოვნოს ჰურიათა, ჩააბარა იგი გამხეცებულთა მტარვალთა, რომელთაც, მიაკრეს იგი სვეტზედ და დაუწყეს შეუბრალებლად ცემა. მთელი ხორცი ფაფუკი მისი წყლულებით აღივსო უზომო ცემისაგან, გაეღო მრთელი ტამრები, სისხლმა დაუწყო დენა ღვარ ღვარით მრთელს ნახხამებისაგან, დედა მიწა მრთლად მოირწყო სისხლითა მისითა და ის უშჯულო ბარბაროსნი არ სცხრებიან ცემისაგან, თუ არ მისთვის, რათა სხვა ახალი სატანჯველნი დაუმზადონ მას.—შემოსვეს მას დაფერეწილოს შესამოსსა, მისჰცემენ ხელში ლერწამსა. დაადგმნენ მის სალმრთო თავზედ ეკლით გვირგვინს, რათა გაჰკიცხონ მისი მეფობა; აღავსებენ მის სალმრთო სახესა ნერწყვითა, დაუჩოქებენ წინ და შეურაცხყოფით მოიკითხებენ მეფედ ჰურიათა. ამგვერ სამწუხარო და შესაბრალის მდგომარეობაში მყოფს მაცხოვარსა, პილატე წარუდგენს მას ჰურიის ერსა თქმით: აჰა კაცი იგი **Ecce homo**- რომლითა თქმა უნდოდა: აჰა კაცი იგი თუ ვითარ შესაბრალის მდგომარეობაშია, განა ვერ გასძღებით მისი შურის ძიებისაგანო?

ამან ნაირად მამაზეციერი წარმოგიდგენს ჩვენ თავის საყვარელს ძესა და გვეუბნება: აჰა კაცი იგი, რომელიც არს მხოლოდ შობილი ძე ჩემი, ხატი არსებისა ჩემისა და ბრწყინვალება დიდებისა ჩემისა, დაუკვირდით, თუ თქვენმა ცოდვამ რა შესაბრალის მდგომარეობაში მიიყვანა. თქვენ, ჰო ცოდვილნო, თქვენის ცოდვით დაუფერიწეთ მას თვისი ფაფუკი და უმანკო ხორცი, თქვენ გააუშნოეთ მისი ბრწყინვალება და აღავსეთ მისი სხეული წყლულებითა. მაშ დასჰცხერით და ნუღარ ჰსდევნით მაცხოვარსა თქვენსა, რომელსაც სხვა არარაი ჰსწყურია თუ არ თქვენი სულის ცხონება: მაგრამ კარგად იცოდეთ რომ ისევ ეს ძე ჩემი, რომელიც თქვენი დახსნისათვის ქვეყანად მოვიდა, კიდევ უნდა მოვიდეს, მაგრამ არა თქვენის დახსნისათვის, არამედ მჰიდროდ თქვენი გასამართლებისათვისო.

გარნა ცოდვილნი გულ გაქვავებულნი და ცოდვაში დაჟინებულნი შეჰლალადებენ მამა ზეციერსა და ნაცვლად მაცხოვრის შებრალებისა უპასუხებენ: ჯვარს აცუ, ჯვარს აცუ ეგა. მაშ. ჰოი მაცხოვარო, მიხედე ყოველთ შენი ჯვარცმა ჰსურს და მხოლოდ ჯვარცმით შეგვიძლია მათი ბრაზი დააცხრო.—ჯვარი კიდევაც განმზადებული იყო, და მაცხოვარმა, რა დაინახა იგი, გარდაეხვია მას თქმითა: ჰოი ჯვარო წმიდაო, ჯვარო ძვირფასო, დიდი ხანია შენზედ სიკვდილი მსურდა შენზედ დასახსნელად კაცთ ნათესავისაო, ემთხვევა მას აიღებს მხარზედ და შეუდგება გოლგოთის გზასა, რათა მუნ დაასრულოს უკანასკნელი თვისი შესაწირავი.

აგერ, ძმანო, ის უმანკო ისაკი, რომელსაც თავისი სიკვდილის იარაღი მიაქვს და მიდ-ს გოლგოთის მთასა ზედა. ჰოი მწარე წარმოდგენავ: მაცხოვარი მრთლად სისხლისაგან დაცლილსა და ღონე მოკლებულსა თავი ველარ დაუკავებია, ყოველ ფეხის გადადგმაზედ მიწაზედ მწარეთ ეცემა და გზაც მისი სისხლის წვეთებით ილებება!—აჰა რა გოლგოთის მთაზედ სწრაფად გააშიშვლებენ. უბრძანებენ ჯვარქვეზედ გაწოლასა და იგიც დაემორჩილება; მოსჭიხოვენ ხელ ფეხთ და იგიც სიმშვიდით გიუწოდებს მათ. შემდგომად აღმართვენ ჯვარსა და ჩაახეთქებენ უწყალოდ ამოთხრილ ადგილში. ამ დროს მრთელი წყლულები ხელახლა გაეღება და მით განუახლდება მრთელი სიმძაფრე სატანჯველებისა, და ესრეთ ამართული ცისა და ქვეყნის შუა იცოცხლებს კიდევ სამ საათსა. მას არა აქვს არავითარი ნუგეში არც ზეციერის მამისაგან რომელმაც იგი მიატოვა მარტო მის კაცობრივი ბუნების ძალაზედ, არცა თავის მოწაფეებისაგან, რომელთაც შიშით მიატოვეს იგი და მიმოიმალნენ.

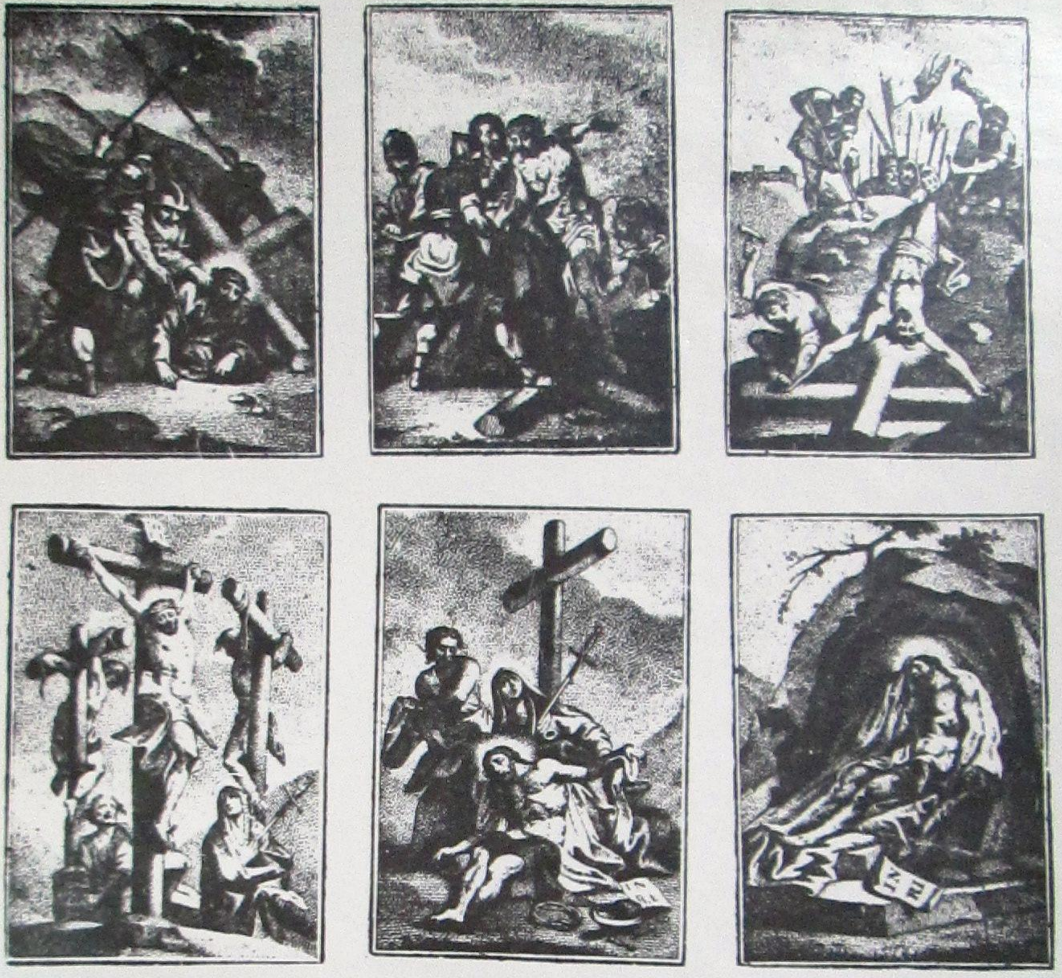

ქრისტიანული ცხოვრებიდან—სხვა და სხვა სცენანი

იესო ქრისტეს ვნებისა.

ჰოი საშინელო სღვთო სიმართლევ, აქმავე ძესა შენსა ცსოდენი მწარე სატანჯველები და განარინე იგი ამ მწარე შეწუხებისაგან; მაგრამ სღვთო სიმართლე ღაღადებს: არა, არა, საჭიროა იგი მოკვდეს ასახოცველად ცოდვათა. ამ დროს უმანკო იესო შესწირავს თავსა თვისსა ზეციერ მამასა დაიმდაბლებს თავსა თვისა ნიშნად მორჩილებისა და განუტევებს სულსა.

ამაზედ ღაღადებს მოციქული მეტყველი: ჰოი ადამიანნო, მიხედეთ მაცხოვარსა თქვენსა სიმწარით სულ ამამავალობაზედ მიყვანილსა, ჰსცანით თუ ცოდვა რა არის, და როგორ საშინელი რისხვაა მისთვის განმზადებული. დახედეთ, თუ როგორ განხორციელებულა ღმერთი მრთელი სისხლისაგან იცლება, ცოდვის სასჯელის გარდახდისათვის და თანვე ამ მაგალითით მიხვდით, თუ რა საშინელია შურის ძიება ღვთის ცოდვისათვის მაშ თუ რომ მარტო ცოდვის ჩრდილმა ზეციერის მამისა თვის წყევლის საგანი შექმნა მაცხოვარი ჩვენი, და გასწირა თავისი მხოლოდ შობილი ძე თვისი სასიკვდილოთ ჯვარსა ზედა მწარე შეურაცყოფითა და ტანჯვითა ჩით არღარ უნდა გაგვიკვირდეს საუკუნოებაზედ ჯოჯოხეთისა რომლით ცოდვილი ისჯება ოდეს შეუნანებლად მოკვდება და თუ მართალსა და უმანკოზედ ღვთის შურის ძიება ასრე მწარეა, რა საშინელი შურის-ძიება არ იქმნება თვით ცოდვილზედ?

ჰოი მაცხოვარო ჩვენო, შენის სატანჯველებისა და სიკვდილის მადლითა აღბეჭდე ჩვენში ის სასწაულებრივი გრძნობანი, რომელნიც იგრძნეს უგანჰჯო გაჩენითა ჟამსა შენი სიკვდილისასა, რომ კლდენ გაიპნენ, დედა მიწა ძრწოლაში შევიდა, მზე და მთვარე დაბნელდნენ, რათა ეს ჩვენი უგრძნობი გული დარბილდეს და სინანულისათვის აღიძრას ცრემლის ღვრითა, მოვშორდეთ ცოდვასა და ავიცილოთ თავიდგან საშინელი რისხვა სამართლის აშენისა იმ განკითხვის დღესა.

აი ჰატივცემულნო მსმენელნო, მაცხოვარიც ამას თხოულობს ჩვენგან, ესეიგი, ჭეშმარიტს მოქცევასა, ცოდვაზედ ხელის აღებასა, და სიცოცხლის დაწყებასა; ვინ იქნება ჩვენს შორის ისე უმადური და გულგარკინებული, რომ მაცხოვრის ესე ვითარ სანატრო და სანუგეშო სურვილზე უარი უთხრას და ან ზურგი შეუქციოს მას.

მაშ შევადგენოთ თვალნი და უმზიროთ ჯვარცმულს მაცხოვარსა, თუ ვითარ მწარედ სულს აბარებს. მკლავებ გაშლილი გულ გამსჭვალული და გვერდ გაღებულ მზად არის ჩვენს მისაღებლად. ჯვარზედ დამოკიდებული და სულ ამომავალი მწუხარებით ჩვენ დაგვცქერის და გვეუბნება: ჰოი საყვარელნო შვილნო, შემომხედეთ, მე თქვენთვის ვჰკვდები და თუ საჭირო იყოს ათას გზის სიკვდილი თქვენი ცხონებისათვის კიდევ დავითმენ. დაუკვირდით ამ ჩემს უმანკო ხორცსა, თუ ვითარ დაწყლულებული და სისხლით შესვრილია; ჰხედავთ, როგორ შეურაცხელყოფაში და მწუხარების ზღვაში ვცურავ და სულს ვაბარებ Attendite et videte si est dolor sicut dolor meus მოიხილეთ და იხილეთ უკეთუ არს წუხვილი მსგავსი წუხვილისა ჩემისა.—

—აჰ: მამაო, ნუ თუ ჩვენი გული გაქვავდება კლდეზედ უმაგრესად რომ არ შეიმუსროს სინანულითა და განაძიოს მისი ამფერი ტკბილნი მხილებანი? ნუ თუ გავჰბედავთ კიდევ მის შეწყენასა სატანჯველთა მისთა განახლებით?

არა, საყვარელო მაცხოვარო ჩვენო, არა, ჩვენ ყოვლითა გულითა ჩემითა მოვიქცევით შენდამი ცეცხ ქვეშ დავარდომილნი სიმდაბლით შენდობას ვითხოვთ შენგან. შენ ქვეყანად მობრძანდი ცოდვილთა სახსნელად. ჩვენ ვართ ის დაკარგული ცხოვარი აღვსილნი ყოველნი სახის ბოროტებითა. ვართ საწყალნი ცოდვილნი, გულით და სულით შენს მოწყალებას მოვჰმართავთ. მოიხსენე, რომ შენ ჩვენთვის მოჰკვდი და ჩვენის დახსნისათვის დაანთხიე შენი წმ. სისხლი. მაშ ინებე, ჰოი იესოვ მაცხოვარო უომ იგოდენთა შრომათა შენთა ჩვენთვის უსარგებლოდ არ ჩაიარონ.

duoerens me sedisti lassus, redemisti crucem passus tantus labor non cit cassus. და ღირს ვიქნათ შენთან საუკუნო დიდების დამკვიდრებისა. ამინ. (პ. ლ. ვ.)

რომი და ქრისტიანობა საქართველოში.

ჩვენი ქართველობა, მესხები და ლაზები ქალდეველებად ცნობილ იყვნენ თავიდგანვე. VII საუკუნის წინ ქრისტეზედ, ნაბუპალასარმან წაიყვანა არტანითგან დიდძალი მხედრობა ქურთისტანში, სადაც ასურასტნელები უფლობდნენ. ისინი ქირას აძლევდნენ ჩვენს მხედრობას ერთგული სამსახურისთვის, და მხნე მეომრობისთვის. რა შეისწავლა ყოველი ასურისტნელების ძირი კუთხე და ყოველი გარემოება ნაბუპარსარმან, მოიმხრო ქურთები. დაესხა თავს ბაბილონის დედა ქალაქსა, აიღო ძლიერის

ბრძოლით, მოსპო მათი მეფობა და თვითონ ნაბუპალასარი გამეფდა. ეს იყო მამა ნაბუგოდონოსორ დიდისა. ასე მრავალი ომის შემდგომ, რაც ლურსმულ წარწერილებში არს მთელი მცირე აზიის მიდამოებსა. ბოლოს უფალნი გახდნენ ქალდეველები ასურესტნის ვრცელი სახელმწიფოსი. „არა აღვადგენდე მე ქალდეველთა ნათესავსა მწარესა და კიდე კაცისა მავალსა სიბრტყესა ზედა ქვეყნისათა დამკვიდრებად და საკარვებელთა არა მისთა, საშინელ და საჩინო არს მისგან მსჯავრი მისი, და მისაღებელი მისი მისი მისგან მოვიდეს! ამბაკ. ა. 6. 7. იმისთვის უწევს ქალდეველებს ასურასტნელეას,“ რომ, ქალდეველები უფრო მხნე, მართალი და გამჭრიახნი იყვნენ.

იგერ ამ გვარ თვისების მქონე გვარ ტომში. მოუხდა წმიდა ანდრია მოციქულს შემოსვლა და ქადაგება ქრისტეს სარწმუნოებისა და კიდევაც მოეწყო მალე ხალი და იქონია გავლენა კიდევაც ლასებს და აჭარა-გურულებზედა. მაშინვე ირწმუნეს, შეისწავლეს საკირვლად და მოინათლნენ, განუწესა მათ მღვდელნი დაუტოვა სასწაულით გადაღებული პირი ღვთის მშობლის ხატისა, რომელიც თან ჰქონ. და მისოდენ ფიცარზედ. გამოემშვიდობა, წამოვიდა სამცხისაკენ გადმოირა ოცხის მთა, ჩავიდა ოცხეს და იქიდგან მოემართა ზადენს, სადათ კერპები ჰყავდათ ზადენთა ერთად ამართულნი და ემსახურებოდნენ კრძალვით მცხოვრებნი. წმიდა ანდრიამ ლოცვით შემუსრა ის კერპები იძრა მიწა. ჩამოცვივდნენ და ერთიან მტვრად იქცნენ ზადენ გორითგან წამოსული წყაროს მივიდა. ქალაქ გარედ საქრისის მინდორში დადგა მეცხვრებთან იმ ღამეს. ციხიდგან გამოხედეს ნახეს ნათელი ნახეს ნათელი იდგა მთელ ღამეს. მეორე დღეს მოვიდნენ იკითხეს და სცნეს, რომ ქრისტიანობას ჰქადაგებდა: და ამედებდა ამ ხატის ძლიერებით ყოველნაირ სნეულთ გავკურნებ და ვიდრე მკვდართაც აღვადგენ განვაცოცხლებ. ეს ამბავი მაშინვე აცნობეს ადგილობრივ მთავრის ქვრივსა, რომელსაც დღეს ერთი ყმაწვილი კაცი მოკვდი მოდა და მგლოვიარე დიდად, მოუწოდა იმ ქვრივმა წმიდა ანდრია მოციქულსა, დაუვარდა ფეხ ქვეშ და სთხოვა შეწევნა: მანც მოახსენა თუ ირწმუნებ ქრისტეს სარწმუნოებას, გაგიცოცხლდება შვილი, რა ნება მისცა. მაშინ ილოცა მოციქულმან; შემდგომ შეახო ხატი იესოს სახელით თუ არა, მაშინვე განცოცხლდა და ყმაწვილი წამოდგა ფეხზედ, იქ დამსწრეთ ყოველთ გასაკვირვებლად. მოციქულმან უქადაგა აწვილა სარწმუნოება ქრისტესი და მონათლა ყველა მსურველნი, მოიწვია მთავრის ქვრივმან ქრისტიანობისთვის ყოველნი აზნაურნი მთელი მცხოვრებლებით. რა მივიდნენ და ნახეს სასწაული გაცოცხლებული მთავრის შვილი და ისმინეს მოციქულის ქადაგება. ასტყდნენ კერპის მღვდელნი ახირებულად დი ვერაფრით ვერ დაამშვიდეს. იძახდნენ: ჩვენი ღმერთები უფრო ძლიერნი არიანო.

სიმართლის აღსადგენად შეასვენეს ხატი საკერპოში კერპებს შუა. აპოლონისა და არტემისა დაკეტეს საკერპოს კარი. მეორე დღეს გააღეს კარი და ნახეს, რომ ჩამოცვივნულიყვნენ მათი კერპები და ერთიან დალეწილიყვნენ და ის ხატი კი მზესავით ბრწყინავდა. გამტყუნდნენ, აღარა თქვეს რა. პირიქით იმათაც ირწმუნეს ქრისტე და ყველანი დაინათლნენ ერთიან დიდით წვრილამდის ქრისტიანად. გაასწავლა დაუდგინა მღვდელნი, მოიარა მთელი სამცხის მხარე, მიდამონი, არტანი, შავშეთი, კლარჯეთი, დააქრისტიანა ყველანი მაგრამ მთავრის ქვრივის თხოვნისაებრ ღვთის მშობლის ხატი აწყვერს დაასვენეს. ეწოდა მისთვის ხატს აწყვერის ღვთის მშობელი, რომელ დღესაც გელათის მონასტერში არის დიცული.

საკვირველი ის არის რომ ძველი თქმულება შეურყევლად დარჩენილია. ოცხის მთას რკინის ჯვარი ჰქვიან. თვითონ ანდრია მოციქულს აუმართვინებია ის ჯვარი. მერმე მის ნავალს ადგილებზედ სულ ჯვრები აუმართიათ, როგორც წმ. ჯვარი ზანდოს აქეთ ახალციხის მაღალ გორას და რქმევია ანდრიას წვერი, რომ წამხდარის ენის ხანდრის წვერს უძახიან.

(გასაგრძობია.)

რედ.-გამომც. პ. დ. მულაშოვი

სტამბ. „გუტემბერგისა“ ბ. ს. ეხაძე. სასახლის ქუჩ.